

Het kopen van een Piano of Vleugel

“Kleine” WEGWIJZER In Pianoland

Geschreven door Peter Westera

Februari 2007

In het grotere boek “Wegwijzer in Pianoland” is de geschiedenis van de pianobouw beschreven, hoe uw piano/vleugel werkt, waar u op moet letten bij aanschaf en u leest alles over onderhoud. Kortom, een boek dat volgens insiders in de boekenkast van elke pianoliefhebber behoort te staan.

Geïnspireerd door het succes van deze “Wegwijzer in Pianoland” willen wij in deze “Kleine” Wegwijzer in Pianoland enkele belangrijke aspecten naar voren brengen, die belangrijk zijn bij aanschaf en onderhoud van een piano/vleugel, zodat u een verantwoorde keus kunt maken bij aanschaf, maar ook optimaal kunt genieten ná aankoop van zo’n prachtig instrument.

Wat kunt U verwachten als U een piano koopt bij:

De Vakhandel

Dit zijn meestal familiebedrijven. Ooit opgezet door een pianostemmer en later voortgezet door familieleden die meestal een gedegen vakopleiding kregen bij collega–vakhandelharen en pianofabrikanten. In Nederland zijn circa 25 van deze familiebedrijven werkzaam.

Bij zo’n vakhandelaar treft u meestal een goed uitgebalanceerd assortiment aan. In de onderste prijsklasse zult u meestal één of twee Chinese merken aantreffen.

Daarna volgt een Tsjechisch of Pools fabrikaat, gevolgd door één of meer Duitse merken zoals Schimmel, Seiler, Sauter, August-Förster, Steingraeber of Grotrian-Steinweg. Vaak vergezeld van de altijd betrouwbare Yamaha modellen.

Soms is zelfs de top aanwezig: Steinway, of Bösendorfer.

Van Occasions kunt u verwachten dat deze geheel gereinigd zijn, de hamerkoppen zijn weer mooi in peervorm geschuurd, het mechaniek is goed en gelijkmatig afgeregeld en de kast is weer netjes bijgewerkt. Daarna is het instrument mooi (op concerttoon!) gestemd, en gelijkmatig geïntoneerd.

Let op: Dit is gemiddeld twee dagen werk. Een instrument beneden de €1000,- kan dus nooit goed gecontroleerd zijn, gezien de arbeidsloonkosten!

Verderop in deze brochure leest u onder de kop “Onderhoud” waarom naast het stemmen, onderhoud zo belangrijk is. U begrijpt dan ook waarom het zo belangrijk is dat u een instrument koopt dat pás een goede onderhoudsbeurt gehad heeft.

Gebruikte instrumenten uit Japan

Japanse pianofabrieken bouwen hun instrumenten meestal voor verschillende klimaten. Voor de binnenlandse afzet dus voor het zeeklimaat. Gebruikte instrumenten uit Japan hebben dus meestal twintig tot dertig jaar in een vochtig klimaat gestaan.

Bij een vakhandelaar zijn ze uitgebreid gecontroleerd op oxidatie; klavierstiften, demperstang en demperlepeltjes zijn mooi gepolijst en de piano is “op toon” gezet.

Natuurlijk is het belangrijk om te weten, dat u voorzichtig moet zijn met de (droge) C.V. i.v.m. de zangbodem die bij te grote droogte kan gaan scheuren. De verkoper moet u dus wel even op de herkomst attent maken.

“Gebruikte Japanners” zijn circa 20% goedkoper dan hun, voor de Europese markt, gebouwde exemplaren. Vandaar dat handelaren wel eens “vergeten” te vermelden dat het instrument 25 of 30 jaar in Japan heeft gestaan, hoewel die vermelding wel belangrijk is. (i.v.m. die droge C.V.)

Muziekwarenhuizen

“Muziekwarenhuizen” vallen vaak op door hun levensgrote “Van-Voor”-advertenties.

Nieuwe instrumenten waarmee gestunt wordt komen meestal uit China. Nadat de piano voorzien is van een andere, mooie fantasienaam en de “van”-prijs met bij voorbeeld € 1500,- is verhoogd, krijgt u € 1000,- korting.

Sommige mensen zijn daar heel blij mee!

Echte “merken” zult u daar zelden aantreffen. Of het moet een inruilinstrument zijn. Men schroomt soms niet om deze inruilinstrumenten nadrukkelijk als “nieuw” te verkopen.

In 2006 bood een muziekwarenhuis een “nieuwe Sauter” aan, hoewel men geen dealer was van het merk. Het betreffende model was echter al meer dan tien jaar uit productie.

Een “nieuwe Petrof” (waar men ook geen dealer van was) bleek achttien jaar geleden gefabriceerd te zijn.

Hoewel de occasions aangeprezen worden als “Geheel gereviseerd” zit er soms meer dan dertig jaar stof in een dergelijk instrument. Daar is dan dus echt helemaal niets aan “gereviseerd”. Ze zijn alleen gestemd en u zult zelf binnenkort circa € 1000,- moeten uitgeven aan een noodzakelijke onderhoudsbeurt.

Om koopjes te creëren, verandert men ook wel het land van herkomst. Een “Speciale Japanse aanbieding” is dan bij voorbeeld gebouwd in het veel goedkopere Korea. De “van”-prijs is Japans en de “voor”-prijs is eigenlijk nog te hoog voor een Koreaan.

In Duitsland is een pianohandelaar die Chinese piano’s nog even naloopt, zijn eigen naam er op plakt en vervolgens vertelt dat ze “aus eigener Fabrik” komen. In 1998 stond deze nepfabrikant zelfs op de Frankfurter Musikmesse. Handelaren liepen gniffelend zijn stand voorbij, maar waarschijnlijk heeft hij tijdens de publieksdagen menig Chineesje verkocht “aus eigener Fabrik”.

Zelfstandige Stemmers

Stemmers bemiddelen vaak in de verkoop van klant A naar klant B.

Daar zitten koopjes bij, maar let wel: u moet meestal circa € 1000,- bij de prijs optellen, als de piano direct van klant A naar B gaat.

Er is dan immers niets aan onderhoud gedaan bij die “zeer goed onderhouden piano”.

Stemmers maken ook vaak in de verloren uurtjes occasions klaar. Hierdoor kan de prijs vaak laag blijven. Soms hebben ze een showroom.

Als daar echter alleen occasions en een paar Chinese instrumenten staan, hebt u onvoldoende vergelijkingsmateriaal. U moet zelf kunnen horen, dat een iets duurder en kwalitatief beter instrument mooier klinkt. Luister in ieder geval eens naar een mooie Tsjechische of een Duitse middenklasser.

Eigenlijk zijn oudere occasions en Chinese instrumenten ongeschikt voor iemand die al enige jaren speelt door hun vaak vlakke toon.

De meeste stemmers omzeilen dit probleem door samenwerking met een groter bedrijf dat wel meerdere merken voert.

Particulier en Internet

Hier kunt u inderdaad koopjes halen! Maar, ook hier moet u circa € 1000,- optellen bij het "koopje" dat "zeer goed onderhouden" is. Het onderhoud bij particulieren bestaat namelijk doorgaans alleen uit stemmen en echt,

stemmen is geen onderhoud.

Dus, die "zeer goed onderhouden piano" heeft meestal dertig jaar achterstallig onderhoud omdat deze in die dertig jaar alleen gestemd is.

(Meer hierover vindt u onder de kop: Onderhoud)

Internet en de handel

Het kan verstandig zijn om de prijzen van verschillende bedrijven met elkaar te vergelijken. Let echter op dat u geen appels met peren gaat vergelijken. Stel, handelaar A heeft een mooie Yamaha, model U. Het instrument is gebouwd voor de Europese markt, circa 15 jaar oud en goed nagezien. Een verkoopprijs van € 4900,- is dan heel reëel. (De "appel")

De "peer" staat elders voor "slechts" € 3300,-; hetzelfde model en hetzelfde bouwjaar. Echter, als de piano niet is gebouwd voor de Europese markt (20% prijsverschil) en niet goed is klaargemaakt (kosten ± € 1000,-) is

€ 3300,- nog altijd € 400,- te duur!

Pas ook op dat u niet het deksel op de neus krijgt. Wij hebben al eens van een Duitse pianofabrikant het verzoek gekregen een garantiereparatie uit te voeren, omdat de (Internet)leverancier verstek liet gaan.

Daarnaast moet u niet ingaan op aanbiedingen met eigen merken, c.q. eigen import. Dit zijn bijna altijd Chinese instrumenten met een vlakke toon, waarvan men zelf de "van prijs" kan bepalen. De "voor prijs" is uiteindelijk vaak hoger dan bij de gewone vakhandel.

Oudere piano's

Instrumenten bij de kringloop en bij particulieren, die ouder zijn dan dertig jaar, daar moet u eigenlijk niet aan beginnen, want daar moet doorgaans ook nog eens het een en ander aan gerepareerd worden. (Repareren is iets heel anders dan onderhoud!) Reparaties kosten eerder duizenden dan honderden euro's.

Merken

Let op: Het wemelt van Duitstalige merken die in Rusland of China gebouwd zijn en soms nog geen honderd euro waard zijn!

Laat u niet verleiden

- Reageer niet op de smoes: "Mevrouw er is nóg een gegadigde";
- Koop geen Chinees, als u geen Tsjechisch of Duits instrument gehoord hebt!

Neem een deskundige mee

Wie is er deskundig? Een pianostemmer! Maar die is niet altijd onpartijdig.

Een pianodocent? Die kan heel goed de aanslag en toonkwaliteit beoordelen. Ook zijn ze in staat het verschil in karakter van de verschillende instrumenten te laten horen. Docenten weten vaak welk bedrijf betrouwbaar advies geeft, goede stemmers in dienst heeft, wat voor huurkoopsysteem de bedrijven hanteren, hoe hun occasions er bij staan, hoe de service is, enz.

Elektronische piano's

Elektronische piano's zijn schitterende instrumenten. Op de Bühne zijn ze fantastisch, ze hoeven niet gestemd te worden, je kunt gebruik maken van een hoofdtelefoon, ze zijn transportabel en je kunt er andere instrumenten op aansluiten.

Alleen de naam is verkeerd gekozen. Het is geen piano, het klinkt niet als een piano, het speelt niet als een piano, het motiveert niet als een piano en het heeft niet het "karakter" van een piano. Kortom totaal ongeschikt als lesinstrument. Vooral in het eerste jaar!

Vraag eventueel uw pianodocent naar zijn of haar mening hierover.

Onderzoek liet weten dat kinderen die beginnen met pianoles op een digitale piano of keyboard, binnen twee jaar geheel gestopt zijn met muziek maken. (dus ook niet zijn overgestapt op een ander instrument)

Van de kinderen die beginnen op een "echte" (akoestische) piano beleeft de grote meerderheid jarenlang plezier aan het muziek maken. Vaak blijft het dan ook niet alleen bij de piano, maar gaat men zich nog breder oriënteren d.m.v. een ander muziekinstrument. De piano blijkt dus ook een uitstekend basisinstrument te zijn.

Wetenschappelijk onderzoek heeft inmiddels uitgewezen dat muziek maken positieve invloed heeft op de hersenontwikkeling en de ontwikkeling van sociale vaardigheden bij kinderen. Hiervoor verwijzen we naar de folder "Muziek maakt slim";.

ONDERHOUD

Voor het totaal onderhoud van uw piano en vleugel zijn drie personen verantwoordelijk.

De belangrijkste bent u zelf!

Uw piano heeft het meest te lijden van steeds veranderende klimatologische omstandigheden. Probeer daarom de relatieve luchtvochtigheid zo constant mogelijk te houden. Dit is zeer belangrijk. Koop een goede digitale hygrometer en probeer de relatieve vochtigheidsgraad tussen de 45% en 55% te houden. Over dit onderwerp bestaat een verhelderende flyer.

Stemmen

Om uw piano mooi te laten klinken moet zo nu en dan de pianostemmer langs komen. Stemmen omvat echter niet het volledige onderhoud!

Uw stemmer kan wel een klein stukje onderhoud voor zijn rekening nemen door eens in de drie tot vier jaar even alle toetsen en het mechaniek uit de piano te halen waarna alles stofvrij gemaakt kan worden. Ongeveer een kwartiertje werk, maar het voorkomt wel aantasting van het vilt door mot.

Afregeling en intonatie

In de piano zitten veel metalen onderdelen. Deze moeten glad zijn, want ze glijden langs vilt. Als ze door oxidatie ruw worden, zullen ze als schuurpapier op het vilt werken waardoor dit vilt overmatig zal slijten.

Een piano bevat ook veel houten onderdelen. Hout is een levend materiaal en door krimpen en uitzetten kan een en ander ontregelen. Door werking van het hout kunnen kapselschroeven los gaan zitten, waardoor onderdelen kunnen verschuiven of zelfs kunnen gaan kleppen. Dit heeft allemaal een nadelige invloed op de speelaard en het speelgenot. De aanslag wordt onregelmatig, pianissimo spel wordt heel moeilijk en bijgeluiden storen.

De hamerkoppen worden bij elke aanslag tegen drie scherpe staalsnaren geslagen. (in de bas tegen één of twee koperomwonden snaren). De voorkant slijt in en wordt plat. Hierdoor ontstaat een diffusere (onzuiverdere) en vlakke toon. Door het grotere raakvlak neemt ook de kracht van de impact enorm toe wat weer negatief doorwerkt op de asjes. (draaipunt van de hamer) De hamerkoppen moeten daarom zo nu en dan weer mooi in (peer)vorm geschuurd worden. Daardoor wordt de toon weer rijker aan boventonen en hebben de asjes minder te lijden.

Dit werk vraagt veel ervaring en een degelijke vakopleiding.

Intonatie

Na een dergelijk onderhoudsbeurt moet er ook vaak “geïntoneerd” worden. Dat wil zeggen dat de spanning in het hamerkopvilt juist wordt verdeeld waardoor de toonsterkte/-intensiteit zich aanpast. Men refereert hierbij aan de akoestiek van de omgeving en wensen van de klant. De kwaliteit van de hamerkop en het instrument spelen hierbij mede een doorslaggevende rol, maar natuurlijk ook de ervaring en het inzicht van de intonateur (stemmer).

U begrijpt dat goed intoneren nóg moeilijker is dan afregelen. Goede intonateurs zijn dan ook zéér dun gezaaid.

Hoe vaak is dit onderhoud nodig

Het beste is, als dit jaarlijks plaatsvindt. Dan kan een vakman vaak in een paar uur een instrument al weer in optimale conditie krijgen. (Bij enkele conservatoria, muziekscholen en veeleisende pianisten gebeurt dat ook)

Bij particulieren gebeurt dit zelden. Vaak heeft de laatste twintig jaar het “onderhoud” alleen uit stemmen bestaan, en nogmaals, dat is géén volledig onderhoud.

De piano heeft in zo’n geval veel achterstallig werk en daarom zal zo’n onderhoudsbeurt minimaal één tot anderhalve dag duren.

Elke occasion in de showroom van een betrouwbare pianohandelaar heeft zo’n onderhoudsbeurt gehad.

Als u uw instrument zo’n onderhoudsbeurt laat geven, “luistert” het weer beter naar wat u ervan verlangt. (voor zover dat in het vermogen van het instrument ligt natuurlijk). Kortom: Veel instrumenten hebben meer mogelijkheden dan de eigenaar vermoedt.

Uw probleem en de oplossing

Als uw piano/vleugel niet optimaal klinkt, en/of de toon bij fortissimospel lelijk is, moeten doorgaans de hamerkoppen geschuurd worden, het mechaniek afgeregeld en er moet goed geïntoneerd worden.

Als pianissimospel (bijna) onmogelijk is, moet er afgeregeld worden.

Als de piano zwaar speelt, moeten gepolijste delen weer “geglad” worden en alles goed afgeregeld.

Als de piano “zompig” speelt is de diepgang van de toetsen vaak te diep. Juiste diepgang en afregelen is hier ook het beste medicijn.

Een nieuwe piano of vleugel is nog fijner

Op de snaren staat een trekspanning van 15.000 tot 18.000 kilogram. Kunt u zich indenken dat de elasticiteit er na verloop van tijd een keer uit is? Dan zit er ook geen elasticiteit meer in de toon. De toon is niet meer jong en sprankelend.

Door het spannen van het vilt om de hamerkopkern ontstaat ook enorm veel spanning. Elk zomer zuigen die koppen zich

weer vol met vocht, om vervolgens ’s winters weer uit te drogen. Na een jaar of veertig is ook daar de spanning uit. Je kunt dan met een onderhoudsbeurt de speelaard optimaal maken, maar in de toon zit dan geen kracht meer. Je krijgt een vlakke toon.

Een goede nieuwe piano of vleugel heeft daarom meer nuanceringsmogelijkheden. Kom daarom eens geheel vrijblijvend langs, neem uw eigen muziek mee en ga eens lekker spelen.

Geniet eens van het spelen op een nieuwe Bösendorfer vleugel. Speel eens op een mooie middenklasser. Probeer het verschil tussen een Sauter en een Yamaha eens te benoemen. Speel eens langdurig op een occasion, zodat u weet hoe een instrument speelt en klinkt na een goede onderhoudsbeurt.

De piano klinkt zo scherp

Een vaak gehoorde klacht bij nieuwe instrumenten is dat het geluid zo “scherp” is. Dat kan/moet dan bijgewerkt worden. De fabrikant weet namelijk nooit wat voor vloerbedekking de klant thuis heeft. De pianotechniker maakt de piano geschikt voor een met tapijt gestoffeerde ruimte. Hebt u echter een hardere vloer (steen, graniet, marmar), dan moet er vaak geïntoneerd worden. Dat wil zeggen, de toonsterkte wordt in zijn geheel teruggebracht en/of geëgaliseerd. Intoneren is echter één van de moeilijkste facetten van het stemmersvak. Het is heel moeilijk om een piano/vleugel zo te intoneren dat zowel het pianissimo als ook het fortissimo spel mogelijk blijft.

Is uw piano/vleugel te scherp?

Overleg met uw stemmer, of hij zelf, of een collega de piano zachter kan “intoneren”. Overleg wel even wat het kost, want vaak is een gewenst resultaat alleen in combinatie met een onderhoudsbeurt mogelijk. (i.v.m. ingespeelde hamerkoppen en een onregelmatige afregeling).

Of is een ander instrument een betere keus?

Vraag uw stemmer eens om een uitgebreide folder waarin de prijzen staan van nieuwe piano's en vleugels, maar ook van een voorraad occasions. Of bezoekt u eens wat internetsites.

In de folder, en ook op de site, vindt u informatie over de diverse merken en huurkoopsysteem, garantie, enz.

Ook goed om te weten.

Meer informatie vindt U ook op deze website van de vakvereniging voor pianostemmers. U kunt hier pianostemmers bij U in de buurt vinden, door in het menu op "Zoek een Pianovakman" te klikken.

Daar vindt u uitleg over het Certified Piano Tuner examen dat een aantal leden van de Vereniging voor Pianotechnici Nederland heeft behaald.

Voor de pianoconsument is dit een onontbeerlijke site.

Ook kunt u de “Wegwijzer in Pianoland” bestellen via secretaris@vvpn.nl

Pianowereld

In het blad “Pianowereld” vindt u informatie over concerten, pianisten, CD recensies, en nog veel meer ander pianonieuws.

Taxeren

Er zijn ongeveer zeven beëdigde / gecertificeerde pianotaxateurs in Nederland. Voor een officiële waardebeoordeling kunt u dus ook bij hen terecht. (voor bv. verzekeringswerk, erfenissen, geschillen)

Hoe oud is mijn piano/vleugel

In “Wegwijzer in Pianoland” vindt u een lijst waarop de meest verkochte merken staan. U vindt hier welke nummers werden gebruikt in de 19e eeuw; 1900, 1920, 1940, 1960, 1980, 1990, of later. U kunt op deze manier redelijk nauwkeurig het bouwjaar van een piano en vleugel bepalen.

Pianoles

Naast een goed gekozen instrument en inspirerende moderne lesboeken is ook de leraar belangrijk. Pianoles moet in de eerste plaats plezierig zijn. Er zijn schitterende moderne lesmethodes waarmee Pop, Rock en Blues muziek wordt onderwezen. Informeer eens bij de plaatselijke muziekschool, waar u in aanraking komt met een inspirerende “muziekcultuur”. Daarnaast zijn er goede afgestudeerde privé docenten.

Onderhoud door uzelf

Na de eerste gratis servicebeurt, waarbij naast het stemmen ook de afregeling en intonatie wordt beoordeeld, kunt u het beste een stemabonnement afsluiten.

Heel belangrijk voor de stemvastheid, speelaard en levensduur is een goed stabiel klimaat in de ruimte. (met name een gelijkblijvende luchtvochtigheid van tussen de 45% en 55%) Uw stemmer kan u daarover advies geven. Maar de rest moet u echt zelf doen. Probeer de relatieve luchtvochtigheidsgraad tussen de 45% en 55% te houden. Daarvoor zult u ’s winters (als de verwarming brandt) uw kamer moeten bevochtigen. Gebruik hiervoor, ter controle, een betrouwbare, goede digitale hygrometer en ter bevochtiging een luchtbevochtiger. Vooral bij droog weer, dus bij nachtvorst, is dit erg belangrijk. Meer over klimaatbeheersing staat in “Wegwijzer in pianoland”.

De waarde van uw piano/vleugel

Voor het bepalen van de waarde gaan wij meestal uit van de verkoopprijs in de handel. Van daaruit wordt de particuliere waarde, verzekeringswaarde enz. bepaald.

Bij voorbeeld: uw buurman biedt u een piano aan die dertig jaar oud is. Wat is dan de waarde?

Stel dat de waarde in de winkel € 1800,- is.

Dan trekt u daar van af: Onderhoudsbeurt, transport, garantie en de 1e gratis servicestemming. Dat is al gauw zo’n dertien- tot veertienhonderd euro. Blijft er dus 400 tot 500 euro over voor de buurman.

Geluidshinder

Allereerst hebben wij hier te maken met het geluid dat u door een open raam en een dunne wand doorgeeft aan de burens. Een groter probleem is echter het contactgeluid. Dit gaat d.m.v. de vloer en wand overal naar toe.

Probeer in dat geval het contact tussen uw piano/vleugel en de vloer tot een minimum te beperken, door bijvoorbeeld een tapijt of een rubberen mat onder het instrument, en/of met dik vilt beklede sokkels onder de wieltjes. Het contact met de wand kunt u voorkomen met een geluidsabsorberende plaat. Vaak van zacht materiaal. Als deze plaat het geluid van uw piano te veel absorbeert, zet u tussen de piano en het geluid absorberende materiaal een plaat van hard materiaal. Ook hierover leest u meer in de complete Wegwijzer.

Verzekering

Vergeet u niet de pas aangeschafte piano op te geven bij de verzekering? Voor “verzekerde waarde” kunt u de verkoopprijs in een goed bedrijf aanhouden. Als u na brand of i.d. een gelijkwaardig instrument wilt kopen, bent u immers dat bedrag weer kwijt.

Neem wel een uitgebreide dekking, incl. storm en waterschade.

Veel muzikaal plezier

Wij hopen dat u dankzij deze Kleine Wegwijzer een goede aankoop zult doen, en dat u inzicht hebt gekregen over de werking en onderhoud zodat u jarenlang plezier zult beleven aan zo'n prachtig instrument. Mochten er toch nog vragen zijn, houden wij ons graag aanbevolen voor het geven van nadere inlichtingen.

De "Grote" Wegwijzer in Pianoland kunt u bestellen bij: robbert@westera-pianos.nl